

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Факультет педагогіки та психології
Кафедра історії

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор із науково-педагогічної роботи
О.А. Кузнецова

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІСТОРИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ЗАКЛАДІ
ВИЩОЇ ОСВІТИ

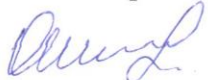
Ступінь магістра

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Спеціальність 032 Історія та археологія

Освітньо-професійна програма: «Історія та археологія»

2020-2021 навчальний рік

Розробник: кандидат історичних наук, старший викладач кафедри історії
Маринченко Г.М.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історії

Протокол від «26» серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри (Рижева Н.О.)

«26» серпня 2020 р.

Анотація

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Методика викладання історичних дисциплін у закладі вищої освіти» складена Маринченко Г.М. відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності 032 Історія та археологія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: теорія та методика викладання історичних дисциплін у закладах вищої освіти з урахуванням їх предметного змісту.

Міждисциплінарні зв'язки: програма змістовно взаємопов'язана з іншими дисциплінами навчального плану підготовки магістрів, і, перш за все з дисциплінами «Філософія освіти», «Інформаційно-комунікаційні технології», «Наука в історії суспільств», «Теорія і практика управління навчальним закладом».

На вивчення дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредитів ECTS.

Ключові слова: *викладач, технології навчання, педагогічний стиль викладання, самостійна робота, оцінювання знань.*

Abstract

The program of study of normative discipline "Methodology of teaching historical disciplines in higher education institution" was compiled by H. Marynchenko in accordance with the educational and professional program of master's training of specialty 032 History and archeology.

The subject of study of the course is: theory and methodology of teaching historical disciplines in higher education institutions, taking into account their subject content.

Interdisciplinary connections: the program is meaningfully interrelated with other disciplines of the master's training curriculum, and, above all, with the disciplines "Philosophy of Education", "Information and Communication Technologies", "Science in the History of Societies", "Theory and Practice of Management of the Educational Institution".

90 hours / 3 ECTS credits are allocated for the study of discipline.

Keywords: *teacher, learning technologies, pedagogical teaching style, independent work, knowledge assessment.*

1. Опис навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>денна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Нормативна
Індивідуальне науково-дослідне завдання – презентація за обраною темою	Спеціальність 032 Історія та археологія	Семестр
Загальна кількість годин – 90		2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 6	Ступінь: магістра	Лекції
		12
		Практичні, семінарські
		18
		Лабораторні
http://moodle.mdu.edu.ua/course/view.php?id=1567		-
		Самостійна робота
		60
		Вид контролю: іспит

Мова навчання – українська

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання: 30 год. – аудиторні заняття, 60 год. – самостійна робота (30% ~ 70%).

Заочна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>заочна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Нормативна
Індивідуальне науково-дослідне завдання – презентація за обраною темою	Спеціальність 032 Історія та археологія	Семестр
Загальна кількість годин – 90		2-й
http://moodle.mdu.edu.ua/course/view.php?id=1567	Ступінь: магістра	Лекції
		6
		Практичні, семінарські
		4
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
		80
		Вид контролю: іспит

Мова навчання – українська

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання: 10 год. – аудиторні заняття, 80 год. – самостійна робота (7 % ~ 93%).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: теоретична та методична підготовка майбутнього викладача історії до викладання історичних дисциплін у закладах вищої освіти, формування предметно-методичної компетентності з предмету викладання (історії України, всесвітньої історії, спеціальних історичних дисциплін) і навичок організації навчально-виховного процесу з історії з використанням сучасного дидактичного інструменту.

Завдання курсу:

- вивчення методологічних та теоретичних засад курсів історії; новітніх досягнень в галузі педагогіки, методики навчання історії; задач і змісту сучасної історичної освіти; нормативної бази навчання історії в закладі вищої освіти; методів, способів, прийомів навчання предметів, інноваційних прийомів викладання; дослідження творчої спадщини вітчизняної та зарубіжної методичної думки, цілісне її сприйняття;

- ознайомити студентів з теорією і методикою навчання історії, з традиційними і інноваційними методами, прийомами і технологіями навчання історії у вищій школі; навчити моделювати уроки історії різних типів і видів, вільно добирати і оперувати методами і прийомами навчання предмету, оптимізуючи навчально-виховний процес;

- вироблення практичних вмінь та навичок, необхідних для забезпечення високої ефективності навчання історії.

Передумови для вивчення дисципліни: «Педагогіка», «Психологія», «Методика викладання історії» на рівні бакалавра.

Навчальна дисципліна складається з 6-ти кредитів.

Програмні результати навчання:

ПРН-9. Пояснювати взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, оцінювати альтернативні варіанти інтерпретації основних тенденцій та особливостей історичного розвитку людства у певні історичні періоди.

ПРН-10. Аналізувати взаємозв'язки між позицією професійного історика та пануючими у суспільстві поглядами на минуле.

ПРН-13. Застосовувати сучасні методики викладання у вищій школі.

ПРН-22. Розуміння шляхів інноваційного розвитку системи вищої освіти України в умовах реформаційних перетворень.

ПРН-23. Здатність використовувати основи загальнопедагогічних дисциплін в обсязі, необхідному для вирішення педагогічних і дослідницьких завдань, успішного освоєння методологічних і прикладних питань спеціальності, питань фундаментальних загальноісторичних і спеціальних дисциплін; дисциплін психолого-педагогічного циклу: педагогіку, психологію, методику викладання історії, методику і організацію позакласної (поза аудиторної) роботи.

ПРН-24. Використання нових освітніх та інформаційних технологій, сучасних засобів навчання та використання їх у педагогічному процесі.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК-1. Здатність до цілеспрямованого накопичування знання, самостійного пошуку та опрацювання інформації.

ЗК-2. Вміння організовувати творчі колективи з метою розв'язання комплексних міжпредметних проблем.

ЗК-3. Здатність застосовувати набуті знання та навички у практичних ситуаціях, виявляючи ініціативу та підприємливість.

II. Фахові:

ФК-6. Вміння застосовувати принципи та методи педагогіки і психології у навчально-виховному процесі в середніх, професійно-технічних закладах та в системі післядипломної освіти.

ФК-8. Спроможність обрати необхідні засоби, форми і методи організації діяльності учнів у процесі навчання; здатність впроваджувати сучасні методики та технології, інноваційні підходи, передовий педагогічний досвід під час моделювання та організації освітньої діяльності в закладах освіти.

ФК-9. Здатність забезпечувати належний рівень викладання історії відповідно до діючих навчальних програм, дотримуючись вимог Державного стандарту базової і повної середньої освіти та здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів.

ФК-10. Здатність до ефективної комунікаційної взаємодії у різних колективах з питань фахової та суміжних з нею діяльностей, в тому числі з використанням сучасних засобів.

ФК-11. Поєднання набутих історичних та педагогічних знань з метою забезпечення якісного навчально-виховного процесу.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Тема 1. Наукові основи методики викладання історичних дисциплін.

Тема 2. Розвиток університетської історичної освіти в Україні.

Тема 3. Процес навчання історичних дисциплін у вищій школі.

Тема 4. Методика підготовки і проведення лекційних занять

Тема 5. Методика підготовки і проведення семінарських занять

Тема 6. Методи та засоби викладання історичних дисциплін

Тема 7. Самостійна робота студентів з історичних дисциплін

Тема 8. Організація науково-дослідної діяльності студентів під час вивчення історичних дисциплін

Тема 9. Контроль і оцінювання знань студентів з історичних дисциплін

Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Теоретичні засади дисципліни.

Тема 1 Наукові основи методики викладання історичних дисциплін.

Тема 2. Розвиток університетської історичної освіти в Україні.

Тема 3. Процес навчання історичних дисциплін у вищій школі.

Кредит 2. Методично-професійні засади викладання історичних дисциплін.

Тема 4. Методика підготовки і проведення лекційних занять.

Тема 5. Методика підготовки і проведення семінарських занять.

Тема 6. Методи та засоби викладання історичних дисциплін.

Кредит 3. Організаційно-методичні засади викладання фахових дисциплін.

Тема 7. Самостійна робота студентів з історичних дисциплін.

Тема 8. Організація науково-дослідної діяльності студентів під час вивчення історичних дисциплін.

Тема 9. Контроль і оцінювання знань студентів з історичних дисциплін.

3. Структура навчальної дисципліни Денна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
<i>Кредит 1. Теоретичні засади дисципліни</i>						
Тема 1. Наукові основи, предмет та завдання викладання історичних дисциплін.	10	2	2			6
Тема 2. Розвиток університетської історичної освіти в Україні та за кордоном.	10	2	2			6
Тема 3. Процес навчання історичних дисциплін у вищій школі	10	2	2			6
Усього:	30	6	6			18
<i>Кредит 2. Методично-професійні засади викладання фахових дисциплін</i>						
Тема 4. Методика підготовки і проведення лекційних занять	10	2	2			6
Тема 5. Методика підготовки і проведення семінарських занять	10		2			8
Тема 6. Методи та засоби викладання історичних дисциплін	10	2	2			6
Усього:	30	4	6			20
<i>Кредит 3. Організаційно-методичні засади викладання фахових дисциплін</i>						
Тема 7. Самостійна робота студентів з історичних дисциплін	10	2	2			6
Тема 8. Організація науково-дослідної діяльності студентів під час вивчення історичних дисциплін	10		2			8
Тема 9. Контроль і оцінювання знань студентів з історичних дисциплін	10		2			8
Усього:	30	2	6			18
Усього:	90	12	18			60

Заочна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
<i>Кредит 1. Теоретичні засади дисципліни</i>						
Тема 1. Наукові основи, предмет та завдання викладання історичних дисциплін.	10	2				8
Тема 2. Розвиток університетської історичної освіти в Україні та за кордоном.	10		2			8
Тема 3. Процес навчання історичних дисциплін у вищій школі	10					10
Усього:	30	2	2			26
<i>Кредит 2. Методично-професійні засади викладання фахових дисциплін</i>						
Тема 4. Методика підготовки і проведення лекційних занять	10	2				8
Тема 5. Методика підготовки і проведення семінарських занять	10		2			8
Тема 6. Методи та засоби викладання історичних дисциплін	10					10
Усього:	30	2	2			26
<i>Кредит 3. Організаційно-методичні засади викладання фахових дисциплін</i>						
Тема 7. Самостійна робота студентів з історичних дисциплін	10					10
Тема 8. Організація науково-дослідної діяльності студентів під час вивчення історичних дисциплін	10		2			8
Тема 9. Контроль і оцінювання знань студентів з історичних дисциплін	10					10
Усього:	30	0	2			28
Усього:	90	4	6			80

**4. Теми лекційних занять
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Теоретичні засади дисципліни</i>		
1	Тема 1. Наукові основи, предмет та завдання викладання історичних дисциплін	2
2	Тема 2. Розвиток університетської історичної освіти в Україні та за кордоном.	2
3	Тема 3. Процес навчання історичних дисциплін у вищій школі.	2
<i>Кредит 2. Методично-професійні засади викладання фахових дисциплін</i>		
4	Тема 4. Методика підготовки і проведення лекційних занять	2
5	Тема 6. Методи та засоби викладання історичних дисциплін	2
<i>Кредит 3. Організаційно-методичні засади викладання фахових дисциплін</i>		
6	Тема 7. Самостійна робота студентів з історичних дисциплін	2
		Усього:
		12

Заочна форма навчання

<i>Кредит 1. Теоретичні засади дисципліни</i>		
1	Тема 1. Наукові основи, предмет та завдання викладання історичних дисциплін	2
<i>Кредит 2. Методично-професійні засади викладання фахових дисциплін</i>		
2	Тема 4. Методика підготовки і проведення лекційних занять	2
		Усього:
		4

**5. Теми практичних занять
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Теоретичні засади дисципліни</i>		
1	Тема 1. Наукові основи, предмет та завдання викладання історичних дисциплін.	2
2	Тема 2. Розвиток університетської історичної освіти в Україні та за кордоном.	2
3	Тема 3. Процес навчання історичних дисциплін у вищій школі.	2
<i>Кредит 2. Методично-професійні засади викладання фахових дисциплін</i>		
3	Тема 4. Методика підготовки і проведення лекційних занять	2
4	Тема 5. Методика підготовки і проведення семінарських занять	
5	Тема 6. Методи та засоби викладання історичних дисциплін	2
<i>Кредит 3. Організаційно-методичні засади викладання фахових дисциплін</i>		
6	Тема 7. Самостійна робота студентів з історичних дисциплін	2
7	Тема 8. Організація науково-дослідної діяльності студентів під час вивчення історичних дисциплін	2
8	Тема 9. Контроль і оцінювання знань студентів з історичних дисциплін	2
		Усього:
		18

Заочна форма навчання

<i>Кредит 1. Теоретичні засади дисципліни</i>		
1	Тема 2. Розвиток університетської історичної освіти в Україні та за кордоном.	2
<i>Кредит 2. Методично-професійні засади викладання фахових дисциплін</i>		
2	Тема 5. Методика підготовки і проведення семінарських занять	2
<i>Кредит 3. Організаційно-методичні засади викладання фахових дисциплін</i>		
3	Тема 8. Організація науково-дослідної діяльності студентів під час вивчення історичних дисциплін	2
		Усього:
		6

6. Лабораторні заняття

Робочим планом не передбачено

7. Самостійна робота Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Теоретичні засади дисципліни</i>		
1	Тема 1. Наукові основи, предмет та завдання викладання історичних дисциплін.	6
2	Тема 2. Розвиток університетської історичної освіти в Україні та за кордоном.	6
3	Тема 3. Процес навчання історичних дисциплін у вищій школі.	8
<i>Кредит 2. Методично-професійні засади викладання фахових дисциплін</i>		
4	Тема 4. Методика підготовки і проведення лекційних занять	6
5	Тема 5. Методика підготовки і проведення семінарських занять	8
6	Тема 6. Методи та засоби викладання історичних дисциплін	6
<i>Кредит 3. Організаційно-методичні засади викладання фахових дисциплін</i>		
7	Тема 7. Самостійна робота студентів з історичних дисциплін	6
8	Тема 8. Організація науково-дослідної діяльності студентів під час вивчення історичних дисциплін	8
9	Тема 9. Контроль і оцінювання знань студентів з історичних дисциплін	8
Усього:		60

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Теоретичні засади дисципліни</i>		
1	Тема 1. Наукові основи, предмет та завдання викладання історичних дисциплін.	8
2	Тема 2. Розвиток університетської історичної освіти в Україні та за кордоном.	8
3	Тема 3. Процес навчання історичних дисциплін у вищій школі.	10
<i>Кредит 2. Методично-професійні засади викладання фахових дисциплін</i>		
4	Тема 4. Методика підготовки і проведення лекційних занять	8
5	Тема 5. Методика підготовки і проведення семінарських занять	8
6	Тема 6. Методи та засоби викладання історичних дисциплін	10
<i>Кредит 3. Організаційно-методичні засади викладання фахових дисциплін</i>		
7	Тема 7. Самостійна робота студентів з історичних дисциплін	10
8	Тема 8. Організація науково-дослідної діяльності студентів під час вивчення історичних дисциплін	8
9	Тема 9. Контроль і оцінювання знань студентів з історичних дисциплін	10
Усього:		80

8. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання складається з двох напрямів :

I – підготовка та захист контрольної роботи (для студентів ЗФН);

II – підготовка доповіді з висвітленням проблем (для студентів ДФН).

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Зміст курсу поділений на 3 кредити. Кожний кредит включає в себе лекції, семінарські заняття, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу даної частини курсу.

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка ECTS	Сума балів	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Критерії оцінювання відповідей на студентів на семінарських заняттях

Враховується:

- рівень осмислення навчального матеріалу;
- рівень сформованості аналітичних умінь і концептуальних підходів;
- повнота розкриття питання, логіка викладу, культура мовлення;
- використання додаткової літератури;
- порівняння, зв'язок із практикою, висновки.

Бали	Критерії оцінювання
"Відмінно" – 5	Досконале знання та розуміння понятійного апарату з тієї чи іншої теми, вільне оперування різноманітними класифікаціями. Відповідь на поставлені питання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями. Викладений матеріал має доказовий, логічний і послідовний характер. Студент володіє способами концентрованого викладу матеріалу. Демонструє творче застосування знань при переформатуванні запитання. У відповіді майже не трапляються мовленнєві помилки.
"Добре" – 4	Відповідь майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Понятійна основа базується на обраній класифікації. Відповідь структурована, проте наявні окремі помилки у послідовності викладу. Недостатньо вираженою та аргументованою є доказова база. Студент вільно оперує знаннями, може застосовувати їх у новій навчальній ситуації. У відповіді трапляються окремі мовленнєві помилки.
"Задовільно" – 3	Відповідь неповна, фрагментарна. Знання мають недостатньо стійкий та послідовний характер. Вони застосовуються переважно для виконання завдань репродуктивного характеру. У відповідях відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми. Відповідь має формальний характер, відсутня чіткість, структурованість. Студент використовує лише окремі знання у новій навчальній ситуації. У відповіді наявні фактичні та мовленнєві помилки.
"Незадовільно" – 2	Студент неспроможний відтворити інформацію у певній послідовності. Оперує лише загальними фразами. Відтворює лише окремі фрагменти, називає лише розрізнені факти, дає відповідь у формі висловлювання (судження). Наявні грубі фактичні та мовленнєві помилки.

Розподіл балів, які отримують студенти

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 300 до 600 балів (за 6 кредитів), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 6 крд.

Поточне оцінювання та самостійна робота									КР	Накопичувальні бали/ Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	100	300/ 100
25	25	25	25	25	25	25	25	25		

Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

9. Засоби діагностики

Діагностика і контроль засвоєння програмного матеріалу здійснюється за кредитно-трансферною системою. Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: поточний контроль (письмові роботи – реферати, контрольні) і підсумковий контроль (залік).

а) поточний контроль за роботою та рівнем знань та вмінь через усне та письмове опитування;

б) письмові контрольні та самостійні роботи;

в) тестові завдання;

г) співбесіди на консультаціях.

10. Методи навчання

Усний виклад матеріалу, наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, порівняльний аналіз; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки).

11. Рекомендована література

Базова

1. Закон України «Про вищу освіту»
2. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах // Наказ Міністерства освіти України від 2 червня 1993 р. – № 161.
3. Гончарова Н.О. Методика викладання історії у вищій школі: Навчальний посібник. – Харків, 2009.
4. Горохівський П.І. Вивчення курсу «Методика викладання історичних дисциплін у вищій школі». – Умань, 2013.
5. Гузик В. Л. Лекціонно-семинарская форма обучения. – Одесса, 1996
6. Кіцак В.М. Особливості тестового контролю знань студентів у межах змістових модулів // Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу. - Тернопіль, 2005. – Ч. 3.
7. Котляр Р.В. й ін. Студент у вузі: Методичні рекомендації по організації навчальної та самостійної роботи студентів. – Миколаїв, 2002.
8. Козаков В. А. Самостоятельная работа студентов и ее информационно-методическое обеспечение. – К., 1990
9. Лисенко В., Зазимко Д., Кліх Л. Валідні тести як метод контролю якості професійної підготовки фахівців у ВНЗ // Вища освіта України. – 2012. – № 2.
10. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі. – К., 2007

11. Артемчук Т. І. Методика організації науково-дослідницької роботи. – К., 2000
12. Малихін О. В. Організація самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних закладів: теоретико-методичний аспект: монографія. – Кривий Ріг, 2009.
13. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. – К, 2006
14. Савенко В. В. Завдання та зміст лекцій з історії відповідно до вимог Болонського процесу // Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу. – Тернопіль, 2005. – Ч. 3.
15. Сич О.І. Про викладання історії у вищій школі // Укр. іст. жур. – 1998. – № 5
16. Шляхтун П. П. Методика викладання соціально-гуманітарних дисциплін: Навчальний посібник. – К., 2011
17. Галахер Кармел Викладання історії в контексті сприяння демократичним цінностям і терпимості. – К., 1998.
18. Короткова М., Студеникин М. Методика обучения в схемах, таблицах, описаниях. - М.: ВЛАДОС, 1999.
19. Курилів Валентина. Методика викладання історії: Навч. посібник. – Львів; Торонто: Світ, 2003.
20. Левітас Ф.Л., Салата О.О. Методика викладання історії. Посібник учителя. - Х.: "Основа", 2006. - 96с.
21. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук. метод. посібник. - К.: Видавництво А.С.К., 2004.
22. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: Навчальний посібник / За ред. І.Я. Зязюна, О.М. Пехоти. – К.: Вид. А.С.К., 2003. – 240 с.
23. Українська історична дидактика. Міжнародний діалог. – К., 2000.

Допоміжна література

1. Баханов К.О. Дослідницька робота учнів на уроках історії. - Х.: Вид. гр."Основа",2004.
2. Баханов К.О. Лабораторно-практичні роботи у викладанні історії України. - К.: Генеза, 1996.
3. Демиденко Т.В., Магдик О.П. Удосконалення змісту і методів викладання шкільних історичних дисциплін // Історія України. – 2001. - №41.
4. Житник Б.О. Методичний poradник: Форми і методи навчання. - Х.: "Основа", 2005.
5. Іванченко В.В. Тенденції та особливості формування історичної культури молоді в сучасних умовах // Грані. - 2003. - №3. - С. 3 - 7.
6. Історія для громадянина. Методичний посібник для вчителів/ Горбатенко В. та ін. - Львів, 2003. - 136с.
7. Комаров В.О. Методичні умови формування історичного мислення старшокласників. - Кривий Ріг, 1995.
8. Левітас Ф.Л., Салата О.О. Професіограма вчителя історії //Історія та правознавство. - 2006. - №19 - 21.- С. 27 - 32.
9. Мокрогуз О.П. Іноваційні технології на уроках історії. - Х.: Основа, 2005.
10. Проект концепції історичної освіти середньої загальноосвітньої 12 – річної школи. Розробники: І. Мішина, Л. Жарова. //Історія в школах України, - 2002 р., №1.
11. Страдлинг Р. Преподавание истории XX века. - Издание Совета Европы, 2002.
12. Тематичне оцінювання досягнень учнів на уроках історії // Історія в школі. - 2001. - № 2. - С. 7 - 9.
13. Українська історична дидактика: Міжнародний діалог: 3б. Наук. статей. - К.: Генеза, 2000.
14. Фідря О. Методологія історії та формування хронологічних і просторових компетенцій учнів// Історія в школі - №3. – 2003.–С.18-23
15. Худобец А. Методологические основы изучения истории в современной Украине //Преподавание истории в школе. - 2006. - № 5. - С.21 - 28.
16. Шейко В.М., Кушнарченко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. - К.: Знання - Прес,2003.

12. Інформаційні ресурси

1. <https://classroom.google.com/c/MTc3MTEzMjQ1MTM1?cjc=sakan7p>
2. <http://www.novadoba.org.ua>
3. <http://ostriv.in.ua/>
4. <http://zakon.rada.gov.ua>
5. <http://users.kpi.kharkov.ua>
6. <http://www.library.edu-ua.net>
7. <http://www.ukr-orthodox.rv.ua>
8. <http://www.mon.gov.ua>